

PSZCZELARSTWO

Nr 4

K W I E C I E Ń

1954

TREŚĆ

O zadaniach rozwoju rolnictwa w latach 1954—1955 1

Gospodarka pasieczna

Leon Bornus — Charakterystyka pożytków na podstawie kontroli wagowej 3

Antoni Demianowicz — Nowy wzorzec ula wielkopolskiego 7

Zwalczanie chorób i szkodników

Stanisław Kirkor — Dzisiejszy stan możliwości leczenia choroby roztoczowej 11

Nowy objaw choroby roztoczowej 14

Przodujące pszczelarstwo radzieckie

Wychów pełnowartościowych matek 15

Nowy typ stołka pasiecznego 16

Produkty pszczele i przetwórstwo

Maria Grochówna — Wosk i jego wydzielanie 18

Początkujący pszczelarz

Jean Szumigaj — Łączenie rodzin pszczelich 21

Dlaczego rój się zmarnował 23

Z nowych wydawnictw

Sprawozdania i kronika

Kurs pszczelarski w Oliwie 26

Kurs pszczelarski w Gronowie 26

Z naszych pasiek

Jak powstawała nasza pasieka spółdzielcza 27

Koło Pszczelarzy w Toruniu pracuje 29

O topiarce słonecznej 30

Listy i odpowiedzi

Okladka: Lubelska Wytwórnia Węzy zaopatruje w węzę pszczelarzy na terenie całego kraju. Na zdjęciu ob. Helena Krzywicka odbiera z maszyny gotową węzę.

Wydawca: PANSTWOWE WYDAWNICTWO ROLNICZE I LEŚNE
Redakcja: Warszawa, ul. Warecka 11a

Komitet redakcyjny: A. Bieliński, A. Demianowicz (*przewodniczący*), J. Guderska, St. Kirkor, J. Strachalska (*sekretarz redakcji*).

Cena egz. pojedynczego 4 zł, prenumerata kwartalna 12 zł, półroczna 24 zł, roczna 48 zł.

ku „Pszczelarstwo“. W latach lepszych średnia wydajność z pnia dochodzi do 4 kg. W latach średnich kształtuje się na poziomie 2 kg, a w latach gorszych może wynosić zero, lub występuje deficyt.

Dr ANTONI DEMIANOWICZ

Dział Pszczelnictwa IS

Nowy wzorec ula wielkopolskiego

Zasadniczą cechą tego ula są jednokowe, szeroko-niskie ramki w gnieździe i nadstawce. Z tego względu należy zaliczyć go do uli typu Root'a. Ponieważ rozmiary ramki wielkopolskiej zostały oparte o rozmiary ramki ula Leciejewskiego (odwróconej o 90°) ul wielkopolski można określić jako „Polski Root“. Wypełnił on lukę w naszym pszczelarstwie — brak uli dostosowanych do gospodarki wielopiętrowej. Ta jego cecha sprawiła, że ul wielkopolski został przez Ministerstwo Rolnictwa zalecony obok ula warszawskiego (poszerzonego) i Dadana do produkcji i wprowadzenia na teren.

Podajemy tu rysunki i opis budowy ula wielkopolskiego opracowane przez Dział Pszczelnictwa IS.

Przed tym jednak omówimy zmiany, które zostały dokonane, i uzasadnimy, czym powodowano się przy wprowadzeniu tych zmian. Ogólnie biorąc, zdążyły one w kierunku uproszczenia dotychczasowej konstrukcji i ułatwienia budowy, a przez to do obniżki ceny ula oraz usunięcia pewnych jego wad konstrukcyjnych.

Dotychczas wręgi łączące dno, korpus, nadstawkę i półnadstawkę robiono w ten sposób, że zewnętrzna część górnego wręgu leżała wyżej od wewnętrznej, co umożliwiało zaciekanie wody deszczowej do środka ula. W obecnym wzorze zewnętrzna jego część leży niżej.

Dotychczas także wręg robiono na wszystkich 4 bokach. Z tego powodu

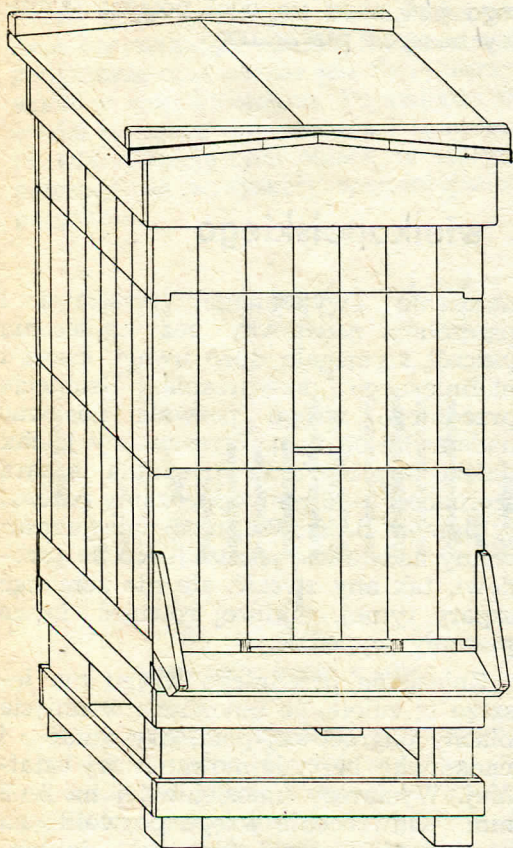
Taka wydajność naszych pasiek nie jest ograniczana przez zasoby roślinności miododajnej, które trzeba szacować o wiele wyżej. Główną przyczyną tego jest niski na ogół poziom fachowy naszych pszczelarzy.

nałożenie wypełnionej plastrami i pszczołami nadstawki bez zgniecenia pszczoł wymagało dużo uwagi, czasu i nadmiernego podkurzania. Usunięcie przedniego wręgu pozwala nasuwać nadstawkę od tyłu. Przesuwamy ją tak daleko aby z przodu pozostała szpara szerokości 5—6 mm, odpędzamy pszczoły dymem do środka, następnie przesuwamy nadstawkę jeszcze nieco ku przodowi, tak aby zwięzić, ale nie zamknąć szpary tylnej, z której również łatwo pszczoły wypędzić.

Zniesienie przedniego wręgu ma jeszcze tę zaletę, że umożliwia wsunięcie blachy odgradowej pomiędzy gniazdo i nadstawkę bez zdejmowania tej ostatniej. Wystarczy uniesienie jej na 2—3 mm. Odwrócenie wręgu pozwoliło na poszerzenie górnej poduszki, dotychczas zbyt małej, nie dość zabezpieczającej górne brzegi gniazda od ochłodzenia.

Po nałożeniu piętra gniazdowego na dno, z przodu powstaje na całej szerokości gniazda szpara wylotowa o wysokości 17 mm. Oczywiście tak duży wylot można stosować tylko w czasie głównego pożytku. Do zwężenia wylotu służą 2 wkładki: jedna — letnia ze szparą szerokości 22 mm, druga — zimowa o szerokości szpary 7 mm (na rysunku nie podane). Dla ułatwienia oczyszczania dna i kontroli zimowania można posłużyć się podkładką podramkową. Jest to dykta o rozmiarach 457 mm × 400 mm. Z przodu nabija się na nią listwę o takiej samej długości i szerokości

ci, jak wkładka wylotowa, ale cieńszą od niej o tyle milimetrów, ile wynosi grubość użytej na podkładkę dykty.

Ul wielkopolski — wygląd zewnętrzny

Mostek podobnie jak w opisanych poprzednio systemach uli jest odejmovany.

Zmianą najbardziej radykalną jest usunięcie „okienka kontrolnego“ w tylnej ścianie części gniazdowej. Wprowadzając tę zmianę Dział Pszczelnictwa IS powodował się następującymi względami: 1. Poza Polską i Niemcami tego rodzaju urządzenie prawie nigdzie nie jest stosowane. 2. Okienko znacznie osłabia konstrukcję części gniazdowej i zwiększa koszt produkcji. 3. Okienko powoduje oziębianie wnętrza ula w zimie oraz bywa przyczyną pewnych błędów w gospodarce: nie dość szczelnego

ocieplenia gniazda, nadmiernego rozciągnięcia jesiennego dokarmiania (zbyt małe rozmiary podkarmiaczki) itd.

Licząc się jednak z tym, że niektórzy pszczelarze przyzwyczaili się do okienka, na specjalne żądanie odbiorcy zakłady produkujące ule wielkopolskie będą produkowały je również z okienkiem. Oczywiście cena ich w tym wypadku będzie nieco wyższa.

Konstrukcja ula wielkopolskiego

1. Ramka gniazdowa — szt. 10: — wymiary zewnętrzne szer. 360 mm, wys. 260 mm, górna beleczka — dług. 393 mm, szer. 25 mm, grub. 10 mm, wąsy górnej beleczki — część wystająca — po 16,5 mm, dolna beleczka — dług. 360 mm, szer. 25 mm, grub. 10 mm, boczne listewki — dług. 240 mm, szer. 25 mm, grub. 10 mm.

2. Ramka drugiej kondygnacji — szt. 10: identyczna jak w gnieździe.

3. Półramka — szt. 10: wymiary zewn. — szer. 360 mm, wys. 130 mm, górna beleczka — dług. 393 mm, szer. 25 mm, grub. 10 mm, wąsy górnej beleczki — część wystająca — po 16,5 mm, dolna beleczka — dług. 360 mm, szer. 25 mm, grub. 10 mm, boczne listewki — dług. 110 mm, szer. 25 mm, grub. 10 mm.

4. Pierwszą i drugą kondygnację stanowią skrzynie z góry i dołu otwarte.

Wymiary zewnętrzne — długość i szerokość po 515 mm, wysokość 270 mm plus 10 mm wręgu.

Wymiary wewnętrzne — długość i szerokość po 375 mm, wys. 270 mm, plus 10 mm wręgu.

Wszystkie ściany podwójne, grubości 70 mm, budowane z desek grub. 15 mm, z pustą przestrzenią 40 mm, wypełnioną materiałem izolacyjnym jak wióry, słoma, plewy.

Szkielet konstrukcji kondygnacji stanowią dwie ramy — górna i dolna — składające się z 4 części o szerokości 40 mm, wysokości 35 mm łączonych na czopy. Odległość między ramami 210 mm.

Rama górna po obu bokach i z tyłu ma wręgi 15 mm szerokie i 10 mm wysokie, a z przodu jest bez wręgu. Rama dolna u dołu po stronie wewnętrznej w obu bokach i ścianie tylnej ma wręgi 25 mm szerokie i 10 mm wysokie, a z przodu na całej szerokości podnie-

siona jest o 10 mm (wysokość tej części ramy — 25 mm).

Poszycie zewnętrzne pionowe łączone na zakładkę 8 mm, zrównane z brzegami ram lub felców.

Oszalowanie wewnętrzne poziome łączone na klej, u dołu i u góry nie dochodzące do brzegów ram lub wręgów o 5 mm.

Łączenie narożników na zarzynkę (szerokość desek tak dobrać, aby łączenia nie wypadły na tej samej wysokości).

U góry oszalowania wewnętrznego na wszystkich 4 ściankach wycięte są wręgi do zawieszania ramek 10×10 mm.

Druga kondygnacja różni się od pierwszej tylko tym, że ma w przedniej ścianie w środku dodatkowy wylot wys. 8 mm, szeroki 74 mm, wytworzony przez wycięcie w środkowej desce oszalowania na poziomie górnego brzegu ramy dolnej i odpowiednie wycięcie w oszalowaniu wewnętrznym.

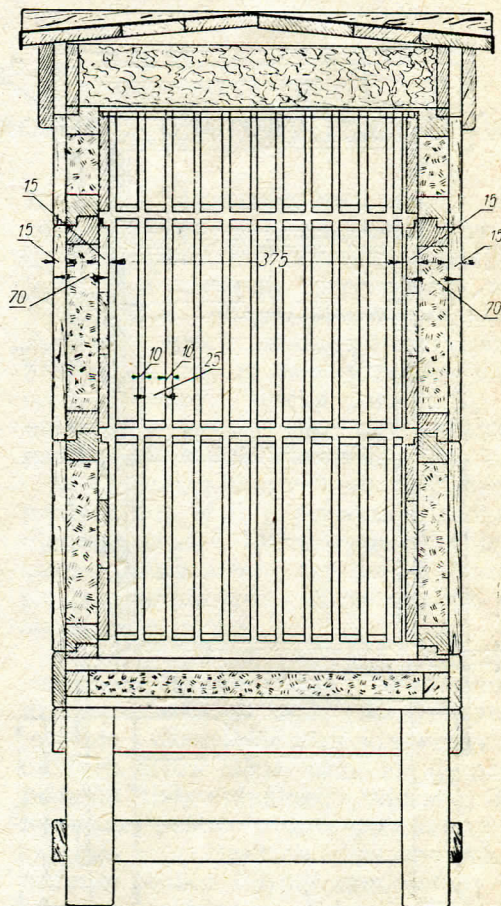
Między ściankami korytarzyk wylotowy zabezpieczony jest listwą długą 120 mm, szerokością 40 mm, wysoką 20 mm, nabitą na ramę z wycięciem wys. 8 mm, szer. 74 mm.

5. Półnadstawka budowana jest w ten sam sposób jak opisane wyżej 2 kondygnacje, z tym że jej wysokość wynosi 140 mm, plus 10 mm wręg. Rozstęp między ramami 80 mm. W półnadstawce wylotu nie robi się.

6. Dno jest samodzielne (odejmowane), podwójne, grubości 65 mm, dwustronnie obijane deskami grubości 15 mm, łączonymi na zarzynki z wolną przestrzenią 35 mm wypełnioną materiałem izolacyjnym jak: wióry, słoma, plewy. Szkielet stanowi rama z listew szerokości 30 mm, wysokości 55 mm, łączona na czopy. Oszalowanie równe z brzegami ramy, a jedynie obicie górne wysuwa się ku przodowi o 15 mm.

Dno naokoło obite jest listwami grubości 15 mm, pod spodem równo z oszalowaniem, a u góry wystającymi o 7 mm ponad poziom dna, jedynie listwa przednia jest węższa (50 mm) i opiera się o wystający brzeg oszalowania. Listwy łączone są na narożnikach na zarzynkę w listwach przedniej i tylnej. Do ustawienia ulla na dnie służą 3 listwy (tylna i 2 boczne) szerokości 40 mm, grub. 17 mm, mające w brzegach zewnętrznych wręgi 15 mm szerokie, 10 mm głębokie, które wraz z listwami obicia odpowiadają wręgom dolnej części kondygnacji.

7. Po ustawieniu kondygnacji na dnie, z przodu powstaje szpara wylotowa o wysokości 17 mm na całej szerokości kondygnacji, w razie potrzeby zwiężana 2 wkładkami wylotowymi z wycięciami: pierwsza wkładka — 220×8 mm i druga — 70×8 mm.

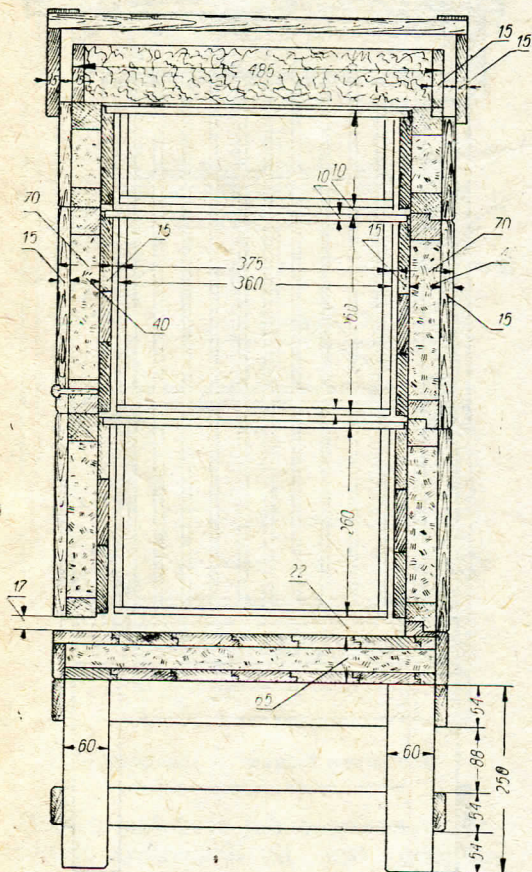

Ul wielkopolski w przekroju pionowym (w poprzek ramek)

Aby umożliwić włożenie wkładek, brzegi listew na dnie w przedniej części są skośnie przycięte.

8. Poduszka górna jest to rama z desek grub. 15 mm, o rozmiarach zewnętrznych 485×485 mm, wysoka 80 mm, łączona na zarzynki, lepiej cynki, obustronnie obita tkaniną workową, mająca pod spodem listwy nabite na płótno z 3 stron, wchodzące we wręgi górnej kondygnacji.

9. Daszek dwuokapowy, kąt nachylenia jak na rysunku, pokryty papą bitumiczną zagiętą na okapach na brzeg zewnętrzny i wystającą o 2—3 mm. Wysokość ramy daszkowej 104 mm, z desek grubości 15 mm, deski pokrycia grubości 17 mm.

Ul wielkopolski w przekroju pionowym (wzdłuż ramek)

Na przyczółkach równo z brzegiem nabite są na papę listwy drewniane, klinowate, mające w środku około 5 mm, a na brzegach 30 mm wysokie i 40 mm szerokie.

10. Deska przegrodowa ruchoma grubości 15 mm, wysoka 260 mm, szeroka 375 mm, u góry wąsy jak u ramki.

11. Mostek przedwylotowy odcimowany z deski grubości 17 mm, długi 515 mm (jak ul), szeroki 100 mm, przybity do 2 trójkątów drewnianych jak na rysunku.

12. Listewki — wkładki międzyramkowe drewniane, w ilości 25 szt. do pełnego kompletu ula, dług. $393 \times 10 \times 10$ mm.

13. Uwaga ogólna: Wręgi na dnie i w kondygnacjach muszą być tak dopasowane, aby łatwe było przesuwanie po nich kondygnacji.

Rama daszkowa po nałożeniu na ul powinna mieć luz około 2 mm z każdej strony.

Materiał — sosna, świerk.

Okienko kontrolne w zasadzie likwiduje się, ale na życzenie odbiorców, ul (kondygnacja) może być produkowany z takim okienkiem.

Okienko to ma szerokości 345 mm, wysokości — 188 mm, ramka kontrolna szeroka — 320 mm, wysoka — 180 mm, beleczki górna i dolna dług. $340 \times 30 \times 10$ mm, wąsy górnej i dolnej beleczki długości 10 mm. Boczne listewki dług. $169 \times 30 \times 10$ mm.

Na dole ramki przybita deseczka 6 mm, na której stoi ramka kontrolna.

Również na życzenie odbiorców może być produkowana i dołączona do ula podkarmiaczka ramkowa pojemności około 2 l, dług. 370 mm, wys. 260 mm, szer. 38 mm.

Górna beleczka dług. 393 mm, szer. 41 mm, grub. 10 mm, na końcach zarzynki na wąsy i boczne listewki dług. 21,5 mm i głębokości 8 mm, w środku otwór (na lejek) o średnicy 20 mm.

Beleczka dolna dług. 370 mm, szer. 30 mm, grub. 15 mm, w końcach zarzynki głębokości 8 mm, dług. 10 mm.

Listwy boczne długie 243 mm, szerokie 30 mm, grube 10 mm.

Podkarmiaczka zbita jest w ten sposób, że górna beleczka wystaje z przodu o 11 mm poza boczne listewki, obite dyktą grub. 4 mm, z tyłu na całej przestrzeni, a z przodu nie dochodząca do górnej beleczki o 30 mm

Nie wszyscy pszczelarze gospodarują w ulach wielkopolskich w jednakowy sposób. Aby umożliwić odbiorcom możliwość dobierania odpowiadających im kompletów uli Dział Pszczelnictwa IS wystąpił z wnioskiem, aby poszczególne części składowe ula były skalkulowane i sprzedawane osobno:

1. Dno, mostek, część gniazdowa, poduszka, daszek.
2. Część gniazdowa.
3. Półnadstawka.
4. Stołek ulowy.